

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Kafkaris/Kıbrıs – 21906/04

Karar 12.2.2008 [BD]

Madde 3

Aşağılayıcı muamele

İnsanlık dışı muamele

Yasal değişiklikten sonra cezanın iyi halden salıverilmeye dair her türlü perspektiften yoksun müebbet zorunlu hapis cezasına dönüşmesi: *İhlal yok*

Madde 7

Madde 7-1

Nullum crimen sine lege

Ceza indiriminden yararlanma hakkı için önemli olan müebbet ağır hapis cezasının anlamıyla ilgili uyumsuzluk konusu yasal düzenlemeler: *İhlal*

Müebbet ağır hapis cezasına çarptırılmış ve kendisini yargılayan mahkeme tarafından mahkûmiyet kararının ömür boyu hapiste kalma anlamına geldiği kendisine söylenmiş bir mahkûmun durumunda, iyi halden ceza indirimiyle ilgili yasanın değişmesi: *İhlal yok*

Olaylar: 1999 tarihinde, başvuru üç kişiyi öldürmekten suçlu bulunmuş ve ceza kanununa dayanılarak müebbet ağır zorunlu hapis cezalarına çarptırılmıştır. Olayların olduğu dönemde genel cezaevi yönetmeliği müebbet ağır hapse mahkûm olmuş olanların cezanın dörtte birine kadar bir ceza indiriminden yararlanabileceklerini öngörüyordu. Bu durumda müebbet ağır hapis cezası yirmi yıl hapis cezasına dönüşüyordu. Başvurucunun cezasının açıklandığı duruşmada, iddia makamı, Ağır ceza mahkemesinden müebbet ağır hapis cezasının başvuru hayatının geri kalanını mı yoksa cezaevi yönetmeliğinde belirtildiği gibi, yirmi senesini mi cezaevinde geçirmesi anlamına geldiğini açıklamasını istemiş, ikinci durumda iddia makamının başvuru hayatının içtimasını isteyeceği belirtilmiştir. Mahkeme bu cezanın mahkûmun hayatının sonuna kadar hapis yatması anlamına geldiğini açıklamıştır. Ancak başvuru cezaevine girerken cezaevi yönetimi kendisine iyi hal durumunda 2002'de çıkabileceğini belirtmiştir. Ondan sonra, başka bir davada, Yüksek Mahkeme ceza indirimiyle ilgili düzenlemelerin yetki aşımı anlamına geldiğini ve Anayasa'ya aykırı olduklarını ilan etmiştir. Yeni yasa müebbet ağır hapis cezasına çarptırılmış mahkûmların iyi halden ceza indirimi isteme olanaklarını ellerinden almıştır. Başvuru cezaevi yönetiminin kendisine

söylediği tarihte salıverilmemiş ve bundan dolayı da salıverilme talebiyle Yüksek Mahkeme'ye başvurmuştur. Ancak bu başvurusu ve sonraki başvuruları reddedilmiştir. Kıbrıs'ta müebbet ağır hapis cezasına çarptırılmış mahkûmların bir gün salıverilmelerini sağlayan tek yol Cumhurbaşkanı'na Anayasa'nın tanıdığı, Başsavcının tavsiyesi üzerine, bir cezayı hafifletme, erteleme veya durdurma yetkisi ve yasanın Cumhurbaşkanı'na tanıdığı, Başsavcının onayıyla, şartlı tahliye emri verme yetkisidir.

Hukuk: Madde 3 – a) Tutukluluk süresi: Kıbrıs'ta müebbet hapis cezasına çarptırılan mahkûmlar salıverilme konusunda kısıtlı bir perspektife sahiptirler, ancak müebbet hapis cezası her türlü salıverilme olanağından yoksun bir ceza değildir. Aksine bu ceza *de facto* ve *de jure* çıkma perspektifi sunan bir cezadır. Müebbet ağır hapis cezasına çarptırılmış çok sayıda mahkûm Anayasa'nın Cumhurbaşkanı'na tanıdığı yetkilerden yararlanarak salıverilmiştir. Ayrıca müebbet hapis cezasına çarptırılmış bir mahkûmun ilgili düzenlemelerden yararlanmak için cezaevinde geçirmesi gereken belli bir süre olmayıp, mahkûm her zaman bu düzenlemelerden yararlanabilir. Sonuç olarak, mevcut prosedürde boşluklar olsa da ve bu konuda bazı reformlar yapım aşamasında olsa da, başvuru ne her türlü salıverilme perspektifinden yoksun olduğunu ne de tutukluluğunun, süresi uzun olsa da, başlı başına insanlık dışı veya aşağılayıcı bir muamele olduğunu iddia edebilir.

b) *Cezaevi makamları tarafından belirlenen süreden fazla tutulma:* İlgili mevzuat değişikliği ve ilgilinin salıverilme umutlarının yok olması ona belli bir ıstırap vermiş olsa da, başvurucuda bu şekilde oluşan hisler 3. madde kapsamında değerlendirebilmek için gerekli ağırlık derecesine ulaşmamıştır. Olay kronolojisi dikkate alındığında, başvuru 2002 tarihinde salıverileceğine dair, haklı olarak, ciddi bir umut beslemiş olamaz. Nihayetinde Ağır ceza mahkemesi her türlü belirsizlikten uzak bir karar vermişti ve iç hukuktaki değişiklikler cezaevi makamlarının başvurucuya söyledikleri salıverilme tarihinden yaklaşık olarak altı sene önce yapılmıştı. Başvuru erken salıverilme konusunda bir umut taşısa da, hiç kuskusuz bu umut sonradan azalmıştır, çünkü iç hukukta yapılan değişiklikler başvurunun ömür boyu hapisten kalacağını açıkça ortaya koymuştur. Elbette ki ilgilinin fiili olarak içerde geçireceği süre belirtilmeden müebbet hapis cezası verilmesi doğal olarak ilgilide ıstırap ve cezaevi yaşamıyla ilgili bir belirsizlik duygusuna yol açar, ancak bunlar verilen cezanın niteliğine bağlı duygulardır ve yürürlükteki sistemin salıverilme perspektifi sunduğu göz önüne alındığında, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele sonucuna ulaşmak için yeterli değildir.

Sonuç: İhlal yok (Yediye karşı on oyla).

Madde 5 § 1 – Ağır ceza mahkemesi başvurunun yirmi senelik bir süre için değil, hayatının geri kalan günleri için müebbet ağır hapse mahkûm olduğunu açıkça belirtmişti. Cezaevi makamlarının sonradan başvurucuya bir şartlı salıverilme tarihi bildirmiş olmaları, telaffuz edilen ceza üzerinde hiçbir etkiye sahip olmayıp 2002 yılından sonraki tutulmayı yasadışı kılmaz.

Sonuç: İhlal yok (Bire karşı on altı oyla).

Madde 7 – a) *Yasanın niteliği:* Ulaşılabilirlik ve öngörülebilirlikle ilgili olarak, başvuru suçu işlerken, kuşkusuz, ceza kanunun adam öldürme durumu için müebbet ağır hapis cezasını öngördüğünü biliyordu. Ancak AİHM yürütme ve idari makamların, cezaevi yönetmeliğine dayanarak, bu cezanın yirmi yıl hapis cezasına eşdeğer olduğu ve, müebbet ağır hapse çarptırılanlar dâhil, bütün mahkûmların iyi hal durumunda ceza indirimi talep edebilecekleri ilkesinden hareket ettiklerini not eder. AİHM, yönetmeliğin – cezanın kendisine değil – cezanın infazına ilişkin bir düzenleme olduğunu kabul eder, ancak cezanın

kapsamı ile infaz şekilleri arasındaki farkın da açık olmadığını not eder. Başvurucunun suçu işlediği dönemde, bir bütün olarak ele alındığında, Kıbrıs hukuku ilgili için, dava şartlarında makul bir derecede, gerektiğinde uzmanların tavsiyelerinden yararlanarak, müebbet ağır hapis cezasının kapsamı ile cezanın infaz şekilleri arasındaki farkı görebilecek kadar açık değildir.

Sonuç: İhlal (İkiye karşı on beş oyla).

b) *Daha ağır bir cezanın geriye dönük olarak verilmesi ve ceza indirimi olanağının kaybedilmesi:* AİHM, başvurucunun kendisine daha ağır bir cezanın geriye dönük olarak verildiği yönündeki iddiasını kabul etmemektedir, çünkü ceza kanunun maddi hukuka ilişkin hükümleri dikkate alındığında, olayların olduğu dönemde, müebbet ağır hapis cezasının kesinlikle yirmi yıl hapis cezasına denk geldiğini söylemek mümkün değildi. Müebbet ağır hapis cezasına mahkûm edilen başvurucunun artık ceza indirimi talep edemiyor oluşu kendisine verilmiş « ceza »yla değil cezanın infazıyla ilgili bir durumdur. Onun cezası müebbet hapis cezası olarak kalmaya devam etmektedir. Cezaevi ve salıverilme şartlarıyla ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler başvurucunun hapsini daha da ağırlaştırmış olabilir, ancak burada hapis cezasına çarptıran yargı organının verdiği cezadan daha ağır bir « ceza » verildiği söylenemez. Salıverilme rejiminin varlığı, uygulama şekilleri ve gerekçeleriyle ilgili sorular, ulusal çapta tanımlanması gereken, suç siyasetini ilgilendirir.

Sonuç: İhlal yok (Bire karşı on altı oyla).

3, 5 ve 7. maddelerle bağlantılı olarak 14. madde – a) *Başvurucu ile müebbet ağır hapis cezasına çarptırılmış olup sonradan salıverilen mahkûmlar arasındaki ayrımcılık iddiası:* Söz konusu müebbet hapis cezasına çarptırılmış mahkûmlar cezaevi yönetmeliğine veya cezalarının niteliğine dayanarak değil Cumhurbaşkanı'nın Anayasa'nın kendisine tanıdığı takdir yetkisini kullanması sayesinde salıverilmişlerdir. Ayrıca başvurucunun durumunda Ağır ceza mahkemesi müebbet ağır hapis cezasından ne anlaşılması gerektiğini açıkça belirtmiş ve başvurucuyu hayatının kalan günleri için hapse mahkûm etmiştir. Takdir yetkisini kullanırken Cumhurbaşkanı'nın göz önünde bulundurduğu – suçun niteliği ve toplumun ceza yargı sistemine olan güveni gibi – unsurların çokluğu dikkate alındığında, AİHM bu imtiyazın kullanılmasının 14. madde açısından bir sorun doğurmadığı sonucuna varmıştır.

b) *Müebbet ağır hapis cezasına çarptırılmış bir mahkûm olarak başvuru ile diğer mahkûmlar arasındaki ayrımcılık iddiası:* Müebbet ağır hapis cezasının niteliği göz önüne alındığında, başvuru müebbet hapis cezası çekmeyen diğer mahkûmlarla bu konuda benzer veya karşılaştırılabilir bir durumda olduğunu iddia edemez.

Sonuç: İhlal yok (Bire karşı on altı oyla).

Madde 41 – İhlal tespiti başvurucunun maruz kaldığı olası manevi zarar için tek başına yeterli adil tatmin oluşturmaktadır.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.